

Das österreichische Manchester

Brünn

Nach etwa 16 altösterreichischen Meilen oder gut 120 km erreicht der Reisende Brünn. Die Brüunner Straße, beziehungsweise Wienergasse, führt hier am Kloster der Barmherzigen Brüder vorbei, überquert auf der Steinbrücke oder Langen Brücke den Fluss Schwarzach und endet im Stadtteil Altbrünn, unterhalb der Festung Spielberg. Der Chirurg Franz Richter (1774-1860) hat die Stadt gemalt, wie ein biedermeierlicher Reisender sie erlebte, am Vorabend jener industriellen Entwicklung, die aus Brünn das „österreichische Manchester“ machte. War das Viertel um die Wienergasse um 1850 noch eine ärmliche Gegend mit vor allem tschechischsprachigen Bewohnern, so änderte sich dies an der Wende zum 20. Jahrhundert. Damals entwickelte die Stadtverwaltung Pläne, den Stadtteil durch repräsentative Bauten aufzuwerten. Dahinter stand auch die Absicht, die Gegend einzudeutschen. Schon damals schwelten also jene Nationalitätenkonflikte, die in der gewaltsamen Vertreibung der deutschsprachigen Einwohner Brünn und Südmährens 1945 eskalierten, ein Ereignis, das auch als „Brüunner Todesmarsch“ bezeichnet wurde. Doch Vertreibung und Eiserner Vorhang sind nicht die letzten Kapitel in der bewegten Geschichte der Brüunner Straße. Die Samtene Revolution von 1989 hat die Geschichte und den Verkehr wieder in Fluss gebracht. Die Brüunner Straße ist wieder zu einem Weg des Austauschs zwischen den Völkern geworden und nicht zuletzt zwischen den beiden Schwesterstädten Brünn und Wien.

Manchester rakousko-uherské monarchie

Brno

Po pibližně 16 starorakouských mílích nebo dobrých 120 km dospěje cestující do Brna. Brněnská silnice, respektive Vídeňská ulice, zde vede podél kláštera Milosrdných bratří, překročí po Kamenném neboli Dlouhém mostě řeku Svatku a končí v městské části Staré Brno pod pevností Špilberkem. Chirurg Franz Richter (1774–1860) maloval toto město tak, jak je cestovatel v období biedermeieru zažil, v předvečer onoho průmyslového rozvoje, který z Brna učinil „Manchester rakousko-uherské monarchie“. Jakkoli byla tvrť kolem Vídeňské ulice okolo roku 1850 chudou městskou částí s převážně českým obyvatelstvem, na přelomu 20. století se situace proměnila. Městská správa tehdy vypracovala plány na zhodnocení této tvrti výstavbou reprezentativních budov, mimo jiné s úmyslem tuto oblast poněkud italizovat. Již tehdy tedy doutnaly ony národnostní konflikty, které eskalovaly v násilném odsunu německého obyvatelstva z Brna a jižní Moravy v roce 1945, událostí, která bývá také nazývána „brněnský pochod smrti“. Násilný odsun a železná opona přesto nejsou poslední kapitolou pohnuté historie brněnské silnice. Sametová revoluce v roce 1989 uvedla do ní a dopravní ruch opět do pohybu. Brněnská silnice se znovu stala cestou výměny mezi národy a v neposlední řadě mezi oběma sesterskými městy Brnem a Vídní.

Dieser Stich von Franz Richter aus dem Jahr 1816 zeigt die Brüunner Straße unmittelbar vor Brünn. Links die Kirche Jungfrau-Maria-Himmelfahrt mit Kloster, rechts das Kloster der Barmherzigen Brüder und im Hintergrund die alles überragende Festung Spielberg.

Tato rytina Franze Richtera z roku 1816 představuje brněnskou silnici bezprostředně před Brnem. Vlevo kostel Nanebevzetí Panny Marie s klášterem, vpravo klášter Milosrdných bratří, pozadí dominuje pevnost Špilberk.

Die Brüunner Wienergasse mit dem Kloster der Barmherzigen Brüder. Der Orden kam aus Spanien nach Brünn, das Kloster wurde im Jahr 1777 geweiht. Es stellt eine verkleinerte Nachahmung des spanischen Escorial dar.

Brněnská Vídeňská ulice s klášterem Milosrdných bratří. Tento řád půšel do Brna ze Španělska, klášter byl vysvěcen v roce 1777. Původně představuje zmenšenou napodobeninu španělského Escorialu.

Noch im 19. Jahrhundert wirkte das Stadtviertel rechts und links der Wienergasse eher ländlich. Erst um die Wende zum 20. Jahrhundert wurde hier die erste Straßenbahnlinie gebaut. Damals wurden auch Pläne entwickelt, den Stadtteil durch repräsentative Bauten – wie das moderne Zinshaus rechts hinten – aufzuwerten.

Ještě v 19. století působila městská tvrť po obou stranách Vídeňské ulice spíše venkovsky. Teprve na přelomu 20. století sem byla zavedena první tramvajová linka. Tehdy byly také vyvíjeny plány na zhodnocení této části města reprezentativními budovami, jako byl například ten moderní inženýrský dom vpravo vzadu.

Die Steinbrücke oder Lange Brücke über die Schwarzach um 1910. Im Hintergrund der repräsentative Bau der k.u.k. Slawischen Lehrerbildungsanstalt aus den Jahren 1877/1878.

Kamenný neboli Dlouhý most přes řeku Svatku kolem roku 1910. V pozadí reprezentativní budova c. a k. Slovanského učitelského vzdělávacího ústavu z let 1877/1878.